

แรงบันดาลใจจากแม่น้ำโขง (ชายขอบอีสาน)
Inspired by the Mekong (East Coast)

อานนท์ สังวรดี¹
Arnon Sungvondee

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาทัศนศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Assistant Professor, Visual Arts, Faculty of Fine
and Applied Arts, Khon Kaen University
(E-mail: sarnon@kku.ac.th)

Received: 29/07/2020 Revised: 13/11/2020 Accepted: 26/11/2020

บทคัดย่อ

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม อาศัยพึ่งพาฤดูกาลและธรรมชาติเป็นหลัก จากอดีตที่ผ่านมาสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายตลอดริมแม่น้ำโขงได้ผ่านและหล่อหลอมผู้คนต่างภาษา ต่างเชื้อชาติ ศาสนา นำพามาซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ ที่สืบทอดกันมาช้านาน

การสร้างสรรค์ผลงานหัวข้อแรงบันดาลใจจากแม่น้ำโขง (ชายขอบอีสาน) มีขอบข่ายพื้นที่ 7 จังหวัดลุ่มแม่น้ำโขงในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันได้แก่ จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญและอุบลราชธานี ด้วยวิธีการเก็บข้อมูล เพื่อนำมาสร้างสรรค์ผลงานผ่านวิธีการเทคนิคทางด้านทัศนศิลป์ อันได้แก่เทคนิคสื่อผสม 1 ชุด ขนาด 40 x 52 เซนติเมตร จำนวนทั้งสิ้น 70 ชิ้น ภายใต้แนวคิดและแรงบันดาลใจของธรรมชาติจากผลกระทบการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศจากสภาวะโลกร้อน แรงผลักดันและแรงดึงดูดจากทุนข้ามพรมแดนของแหล่งทุนที่สร้างผลกระทบระยะยาวต่อระบบนิเวศตลอดริมชายฝั่ง จากการศึกษาพบว่า ในแม่น้ำสายนานาชาติสายนี้ เกิดการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำ การลดลงของตะกอน สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของภาคเกษตรกรรมตลอดริมชายฝั่งอย่างรุนแรง ปัจจัยสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ ทุนข้ามชาติ และการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำโขง สายน้ำมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตคนไทย การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่รวมถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้คนในชุมชนอย่างค่อยเป็นค่อยไป

คำสำคัญ: เทคนิคผสม, แม่น้ำโขง, แรงบันดาลใจ, การเปลี่ยนแปลง

Abstract

Thai society is an agricultural society Relying mainly on seasons and nature Throughout the past, diverse societies and cultures along the Mekong River have passed and molded people from other languages. Different races, religions, bring about cultures, traditions,

ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2564

beliefs, creating identity and identity. That has been passed down for a long time

Creation of works inspired by the Mekong River (Isan border) covers 7 provinces of the Mekong River Basin in the Northeast, including Loei, Nong Khai, Bueng Kan, Nakhon Phanom, Mukdahan, Amnat Charoen and Ubon Ratchathani With the data collection method In order to create works through the method of visual arts techniques This includes 1 set of mixed media techniques, size 40 x 52 cm, total 70 pieces, under the concept and inspiration of nature from the effects of climate change from global warming. The repulsion and attraction of transboundary capital has long-term impacts on coastal ecosystems.

The study found that In this international river There is a change in the water level. Sediment reduction They severely affect the livelihoods of the agricultural sector along the coast. The key factor is Climate change, transnational capital and construction of Mekong dams Water streams are important to the Thai way of life. This change gradually impacts livelihoods and activities taking place in the community.

Keywords: Mixed media, Mekong River, Inspiration, Change

ความสำคัญและที่มาของประเด็นการวิจัย

ภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง หมายรวมถึง ผู้คน แผ่นดิน และผืนน้ำ ซึ่งเป็นดินแดนที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ แม่น้ำโขงนั้นเป็นเสมือนเส้นเลือดใหญ่ของประเทศจีน พม่า ลาว ไทย กัมพูชา และเวียดนาม แต่ก็ได้เป็นของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือชาติใดชาติหนึ่งโดยเฉพาะ แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำสายใหญ่ของโลกที่มีความยาวประมาณ 4,909 กิโลเมตร ยาวเป็นอันดับ 10 ของโลกมีต้นน้ำอยู่บน

ภูเขาจีฟู ส่วนหนึ่งของเทือกเขาหิมาลัยบนที่ราบสูงทิเบต เขตจังหวัดหยู่ชู่ มณฑลฉิงไห่ ประเทศจีน โดยมีแม่น้ำจากุและแม่น้ำอาคุไหลมารวมกัน ไหลผ่าน 6 ประเทศ คือ จีน พม่า ไทย ลาว กัมพูชา และเวียดนาม ก่อนออกสู่ทะเลจีนใต้ ด้วยความยาวของแม่น้ำโขง ที่ไหลผ่านภูมิประเทศที่แตกต่างกัน ทำให้แม่น้ำโขงมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ พันธุ์พืช พันธุ์ปลา และมีความหลากหลายของวิถีชีวิตของผู้คนกว่า 100 ชนเผ่า ไม่ต่ำกว่า 100 ล้านคน และยังเป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรมโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เช่น เมืองหลวงพระบาง นครวัด นครธม แหล่งอารยธรรมบ้านเชียง แหล่งโบราณคดีเชียงแสนหลวง

แม่น้ำโขงเปรียบเสมือนเส้นเลือดหลักที่หล่อเลี้ยงชีวิต เป็นเหมือนจิตวิญญาณ ประชาชนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มากกว่า 60 ล้านคน มีชีวิตผูกสัมพันธ์กับแม่น้ำโขงรวมถึงแม่น้ำสาขาค่อยๆ ลุ่มน้ำโขงจึงเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญ เป็นแหล่งน้ำใช้เพื่อการเกษตร การเดินทาง การขนส่ง และอีกมากมายหลากหลายกิจกรรมในชีวิตประจำวันของผู้คนในถิ่นนี้

ระดับน้ำขึ้น - น้ำลงในแม่น้ำโขงที่มีความแตกต่างกันระหว่างฤดูฝนและฤดูแล้งถึง 20 เมตร ส่งผลให้ชุมชนริมฝั่งโขง มีวิธีการผลิตที่แตกต่างกันออกไปตามธรรมชาติของน้ำในแม่น้ำโขง ฤดูกาลน้ำขึ้นลงตามธรรมชาติในทุกปี ทำให้ชุมชนริมฝั่งโขงเรียนรู้จนสามารถทำนายอนาคตได้ว่า เมื่อถึงตอนที่น้ำลดลง วิธีการทำมาหากินจะเปลี่ยนไปในอีกรูปแบบหนึ่ง และเมื่อถึงเวลาที่น้ำขึ้น ก็เป็นอีกวิถีหนึ่งเช่นกัน การปลูกผัก ปลูกข้าว ทำไร่ ทำสวน จึงมีความสัมพันธ์กันไปธรรมชาติของแม่น้ำปรับตัวไปตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความกลมกลืนและความเหมาะสมตามฤดูกาล แม่น้ำโขงจึงเป็นแหล่งอาหาร แหล่งชีวิต เสมือนแม่ที่หล่อเลี้ยงชีวิตผู้คนมาเป็นเวลาเนิ่นนานปี

ยุคสมัยใหม่

การพัฒนาในลุ่มน้ำโขงในระยะแรกนั้นมีความสัมพันธ์กับการเมือง ในภูมิภาคอินโดจีนมีประเด็นความขัดแย้งอุดมการณ์ทางการเมืองแบบทุนนิยมของ

ผู้นำโลกเสรีอย่างสหรัฐอเมริกา และลัทธิสังคมนิยมที่กำลังแพร่ขยายไปทั่วโลก ประเทศไทยในช่วงเวลานั้นเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคนี้ เพราะประเทศเพื่อนบ้านต่างมีระบอบการปกครองแบบสังคมนิยม และคอมมิวนิสต์เกือบทั้งสิ้น แม่น้ำโขงซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักในภูมิภาคอินโดจีน จึงกลายเป็นพื้นที่ที่มีแผนการก่อสร้างโครงการสาธารณูปโภค ที่แฝงไว้ด้วยข้อตกลงทางการเมืองและการทหาร เช่น การสร้างเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้า การสร้างถนนเพื่อเป็นถนนสายยุทธศาสตร์ เป็นต้น

ภายหลังสงครามเย็นสิ้นสุดลงการค้าขายระหว่างประเทศจีนกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เริ่มต้นขึ้นภายใต้วาทกรรมของเติ้งเสี่ยวผิงที่ว่า “แมวจะสีอะไรก็ตามขอให้จับหนูได้เป็นพอ” ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่แรงจูงใจในการพัฒนาลุ่มน้ำโขงของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้ โครงสร้างปฏิรูปประเทศแห่งสมาชิกประชาชนของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ครั้งที่ 16 เมื่อ 14 ตุลาคม 2546 ยังต้องการเพิ่มบทบาททางเศรษฐกิจการค้าของจีนสู่ภูมิภาคอื่นๆ เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ให้สูงขึ้น ปี พ.ศ. 2534 เกิดการรวมตัวของ 6 ประเทศภายใต้แผนความร่วมมือทางเศรษฐกิจอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Great Mekong Subregion GMS) โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและมนุษย การสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจโดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทางรถยนต์ ทางรถไฟ ตลอดถึงการพัฒนาระบบเส้นทางเดินเรือในแม่น้ำโขง รวมไปถึงการกลับมาของความร่วมมือระหว่างประเทศ ในภูมิภาคลุ่มน้ำโขงตอนล่าง ในโฉมหน้าใหม่ภายใต้ชื่อคณะกรรมการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission) นอกจากนี้ยังมีแผนความร่วมมือสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจระหว่างไทย พม่า ลาว จีน หลังจากที่จีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ในปี 2545 การขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจแบบทุนนิยมของประเทศสังคมนิยม ยังผลให้เกิดการผลักดันการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในเขตลุ่มน้ำโขงตอนบนเพิ่มยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องพลังงานไฟฟ้าจากเขื่อนเพื่อตอบสนองเขตอุตสาหกรรมในจีน รวมทั้งเพื่อการเพิ่มการค้าและตัวเลขทางเศรษฐกิจ – การบริโภคด้วยการเปิดเขตการค้าเสรีไทย – จีน (FTA)

ในปัจจุบันการพัฒนาแม่น้ำโขงมีปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนมากกว่าอดีตที่มักแฝงอยู่ภายใต้การเข้ามาของกองทัพต่างชาติ การพัฒนาในวันนี้จึงเป็นการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในลุ่มแม่น้ำโขง ไปใช้เงินทุนในการฟื้นฟูประเทศด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง หลังสงครามภายในภูมิภาคนี้ยุติลง การพัฒนาในวันนี้เป็นสงครามแย่งชิงทรัพยากรในระดับข้ามชาติ ข้ามประเทศ ในชื่อที่เรียกว่า “การค้าเสรี” ซึ่งดำเนินตามหลักการของการแย่งชิงแข่งขัน ให้ผู้ที่มีความเข้มแข็งเท่านั้นที่ยืนอยู่ได้ในวี่งของโลกใหม่ที่ชื่อว่า “โลกาภิวัตน์” โดยโลกใหม่เร่งแข่งขันกันจนได้หลงลืมฐานชีวิตเดิมของแต่ละคนหรือประเทศได้ลืมต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตวัฒนธรรมของคนริมแม่น้ำ

เขื่อนกั้นแม่น้ำโขง

เขื่อนขนาดใหญ่มากกว่า 100 เขื่อน ถูกกำหนดให้มีขึ้นบนลำน้ำโขงและแม่น้ำสาขา โดยได้รับการสนับสนุนและผลักดันจากสถาบันหลัก คือ ธนาคารพัฒนาเอเชีย ธนาคารโลก และคณะกรรมการแม่น้ำโขง ซึ่งทั้ง 3 สถาบัน เป็นองค์กรโลกบาลที่มีเป้าหมายชัดเจนในการควบคุมและจัดการแม่น้ำโขงเชิงพาณิชย์ โครงการบางส่วนได้ดำเนินการแล้วเสร็จไปแล้ว และโครงการหลักที่สร้างผลกระทบอย่างมากต่อลุ่มน้ำโขงทั้งหมด คือ การก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ 8 เขื่อน กั้นแม่น้ำโขงตอนบนหรือแม่น้ำหลานชางในประเทศจีน ภายใต้โครงการหลานชาง – เจียง ซึ่งเป็นโครงการสร้างเขื่อนกั้นแม่น้ำโขงเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าในมณฑลยูนนาน ประเทศจีน โดยไม่สนใจเสียงทักท้วงและความวิตกกังวลของประเทศปลายน้ำว่า จะมีผลกระทบกับแม่น้ำโขง ระบบนิเวศน์ และชุมชนอย่างไรบ้าง รวมทั้งประเด็นที่จีนกำลังจะกลายเป็นผู้ควบคุมลำน้ำโขง แม่น้ำนานาชาติแต่เพียงผู้เดียวนอกจากนี้ผลกระทบต่อแม่น้ำโขงตอนล่างพบว่า มีผลกระทบต่อระบบนิเวศน์ของแม่น้ำโขงซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลัก 2 ประการคือ ฤดูกลน้ำขึ้น – น้ำลงของกระแสน้ำในแม่น้ำโขงในรอบหนึ่งปี และปริมาณตะกอนในลุ่มน้ำ การเปิด – ปิดประตูระบายน้ำของเขื่อนในประเทศจีน มีผลทำให้ปริมาณเฉลี่ยของน้ำเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าในฤดูแล้ง และการขึ้นลงของน้ำใน

แม่น้ำโขงไม่เป็นไปตามธรรมชาติอีกต่อไป อีกทั้งปริมาณตะกอนกว่าครึ่งหนึ่งที่จะไหลลงสู่แม่น้ำโขงก็ถูกเก็บกักไว้ที่เขื่อนต่างๆ ในจีน ซึ่งมีผลกระทบอย่างมากต่อที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง

แม่น้ำโขงพรมแดนประเทศไทยและประเทศลาว

อำเภอแรกของประเทศไทยที่แม่น้ำโขงไหลผ่านคืออำเภอเชียงแสน ต่อลงมาคือเชียงของ แม่น้ำโขงจุดนี้มีความเป็นธรรมชาติมาก เป็นเส้นทางท่องเที่ยวชมวิวดงงามสุดสายตา จากนั้นแม่น้ำโขงต้องขาดตอนสู่ดินแดนประเทศไทยที่อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย จากกรณีพิพาทระหว่างเรากับฝรั่งเศสซึ่งเป็นเจ้าของอาณานิคมประเทศลาวในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 จนต้องเสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขงไปเพื่อรักษาดินแดนใหญ่ของประเทศ แผ่นดินไทยจะได้พบเจอแม่น้ำโขงอีกครั้งที่ภาคอีสานที่อำเภอเชียงคานบริเวณปากแม่น้ำเหือง ปัจจุบันเชียงคานเป็นอำเภอท่องเที่ยวและอำเภอพักตากอากาศที่ได้รับความนิยมอย่างท่วมท้นเพราะความสวยงามของแม่น้ำโขงเป็นส่วนประกอบสำคัญนั่นเอง นับจากอำเภอเชียงคาน แม่น้ำโขงกลายเป็นพรมแดนกั้นระหว่างประเทศไทยกับประเทศลาวยาวต่อเนื่องมากกว่า 800 กิโลเมตร แม่น้ำแห่งพญานาคไหลผ่านทั้งเขตป่าเขียวขจี ภูเขาหินทรายสูงตระหง่านผ่านแหล่งชุมชนซึ่งยังคงวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นไว้เหนียวแน่น ผ่านเมืองใหญ่ซึ่งได้รับการพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค ไหลมาตั้งแต่จังหวัดเลย หนองคาย กับ บึงกาฬ ที่แม่น้ำไหลจากทิศตะวันตกไปตะวันออก เข้าสู่ นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ที่ไหลจากทิศเหนือลงทิศใต้ โดยจุดสุดท้ายซึ่งแม่น้ำโขงอำลาประเทศไทยคือบ้านเวินบึก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี อำเภอริมขอบชายแดนประเทศไทย-ลาว เส้นทางท่องเที่ยวริมฝั่งโขงคือผลผลิตอย่างเป็นรูปธรรมของความพยายามในการสร้าง จัดการ และพัฒนาให้เกิดแหล่งท่องเที่ยว อันเกิดจากการศึกษาวิจัยศักยภาพการท่องเที่ยวตามลำน้ำโขงไทย-ลาว

การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์

แนวคิดอัตลักษณ์ท้องถิ่น เป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันอันเป็นผลจากการกระแสโลกาภิวัตน์ (globalization) ที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นมิติทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมโดยเป็นผลจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยเฉพาะในด้านข้อมูลข่าวสารและระบบสารสนเทศ นำมาซึ่งการเชื่อมความสัมพันธ์และการเชื่อมโยงของผู้คนทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน

อัตลักษณ์และวัฒนธรรมในปัจจุบันไม่ได้อยู่ในรูปของพฤติกรรม ศิลปะ ขนบธรรมเนียม หรือความเชื่อเท่านั้น แต่อัตลักษณ์และวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสามารถกระทำการสร้างอำนาจหรือความชอบธรรมได้ วัฒนธรรมคือกลไกในการเผยแพร่อุดมการณ์ได้เป็นอย่างดี แต่ในสมัยที่ความแตกต่างของอุดมการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจลดความสำคัญลง สิ่งที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัดคือการลดความสำคัญของวัฒนธรรมรัฐชาติ วัฒนธรรมกลุ่มย่อยต่างปรากฏรูปแบบชัดเจนมากขึ้น จนเกิดการยอมรับความคิดเรื่องความหลากหลายทางวัฒนธรรม

สายน้ำมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตคนไทยมาตั้งแต่อดีต สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรมอาศัยพึ่งพาฤดูกาลและธรรมชาติเป็นหลัก จากอดีตที่ผ่านมาสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายเริ่มแม่น้ำโขงได้ผ่านและหล่อหลอมผู้คนต่างภาษาต่างเชื้อชาติ ศาสนา นำพามาซึ่งวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อต่างไหลตามสายน้ำก่อให้เกิดเป็นอัตลักษณ์และความงามขึ้น

เป็นที่ทราบกันดีว่าศิลปะและวัฒนธรรมนั้นเกิดขึ้นด้วยมนุษย์และสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลาช้านาน ในยุคปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงสังคมในยุคโลกาภิวัตน์มีความสำคัญมากต่อการรับรู้ เปลี่ยนแปลง ของผู้คนในชุมชนเป็นอย่างมาก การสร้างเงื่อนไขของเงิน การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของผู้คน ความต้องการทางด้านอาหาร ลักษณะภูมิอากาศ ย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ในชุมชนตลอดริมฝั่งแม่น้ำโขง

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

- เพื่อศึกษาค้นหาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อกลุ่มน้ำโขงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะทางด้านทัศนศิลป์
- เพื่อสร้างสรรค์ผลงานสื่อผสมที่เกิดจากเนื้อหาการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มน้ำโขง
- เพื่อรวบรวมกระบวนการในการสร้างสรรค์ การวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่องค์ความรู้ทางทัศนศิลป์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ได้ทราบถึงผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของแม่น้ำโขงที่ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้คนในเขตพื้นที่ 7 จังหวัดชายแดนประเทศไทย
- ได้ผลงานทางด้านทัศนศิลป์ที่มีเนื้อหาและแรงบันดาลใจจากแม่น้ำโขงขนาด 40 x 52 ซม.จำนวนทั้งสิ้น 70 ชิ้น
- ได้องค์ความรู้ในกระบวนการการสร้างสรรค์ทางศิลปะเพื่อประยุกต์นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

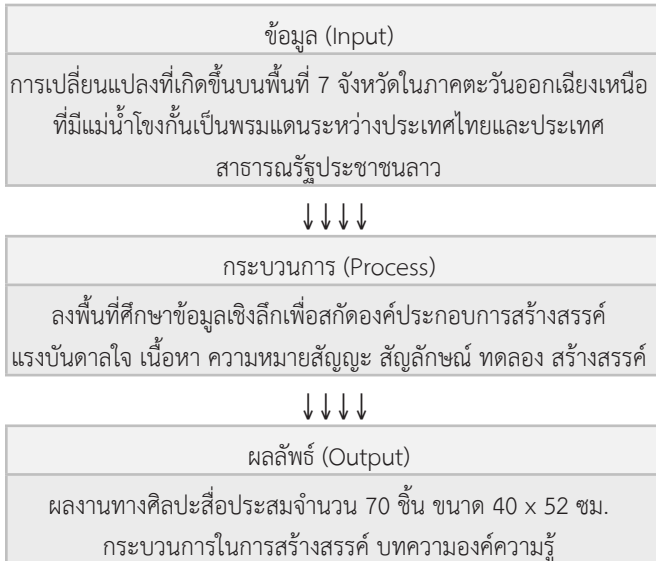
ขอบเขตของโครงการวิจัย

- ศึกษาและนำเนื้อหาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นของแม่น้ำโขงที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตผู้คนในปัจจุบันมาสร้างเป็นผลงานสร้างสรรค์เทคนิคสื่อผสม โดยมีพื้นที่ศึกษา 7 จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีแม่น้ำโขงกันเป็นพรมแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- สร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยกระบวนการเทคนิคสื่อผสมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับแม่น้ำโขงขนาด 40 x 52 เซนติเมตร จำนวนทั้งสิ้น 70 ชิ้น

ทฤษฎี สมมติฐาน หรือกรอบแนวความคิด ของโครงการวิจัย

การดำเนินงานเริ่มด้วยการรวบรวมเนื้อหาข้อมูลจากการศึกษาและลงพื้นที่กลุ่มแม่น้ำโขงครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัดได้แก่ จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัด

บึงกาฬ จังหวัดนครพนม จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี จากนั้นจึงรวบรวมกระบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิด การสร้างแบบร่าง เทคนิค ลักษณะในการแสดงออก ขั้นตอนการทำงาน ลักษณะของผลงาน และสรุปเพื่อหาองค์ความรู้นำไปใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์ต่อไป

วิธีการดำเนินงาน

รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

รวบรวมข้อมูลเพื่อหาความน่าสนใจและประเด็นที่เกี่ยวข้องในการสร้างผลงาน โดยเริ่มต้นจากการประมวลผลข้อมูลที่ได้ทั้งหมดอันประกอบไปด้วยลักษณะโดยทั่วไปของภูมิศาสตร์ศิลปะและวัฒนธรรมของคนอีสาน สภาพทั่วไปของกลุ่มน้ำโขง ปัจจัยจากสภาพปัจจุบันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มน้ำโขง ข้อมูลพื้นที่ ข้อคิดเห็นและความเชื่อทางปรัชญาศิลปะ ศิลปะร่วมสมัยของไทย อิทธิพลที่ได้จากศิลปกรรม ผลที่ได้เบื้องต้นจากการศึกษาถึงสภาพทั่วไปจะเห็นประเด็นใหญ่ๆ ในช่วงปัจจุบันคือการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ และการสร้างปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2564

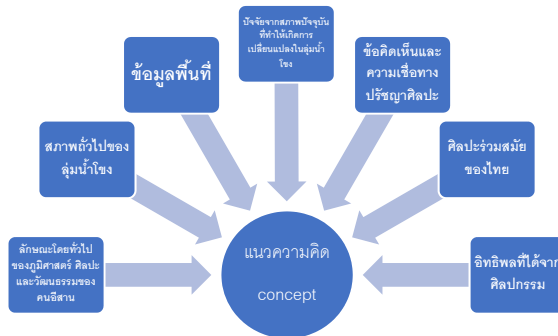
เพื่อนในประเทศจีนและในประเทศลาวที่ส่งผลกระทบต่อนักคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก หลายๆ อย่างมีการเปลี่ยนแปลงไปที่ละเล็กละน้อย แปรเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมปัจจุบันในยุคโลกาภิวัตน์ อันประกอบไปด้วยเงื่อนไขในมิติที่แตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น เรื่องการเมืองระหว่างประเทศ ความต้องการของผู้นับต่อทรัพยากรในพื้นที่ ปัญหาสิ่งแวดล้อม การขยายตัวของความเป็นเมือง ฯลฯ ปัจจัยเหล่านี้คือเหตุผลสำคัญในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งก็มีทั้งในด้านบวกและด้านลบ สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือประชากรในภูมิภาคจะมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในเรื่องคุณภาพของประชากร มีการติดต่อค้าขายเพิ่มมากขึ้น เกิดการจ้างงานในพื้นที่ เกิดการขยายตัวของภาคธุรกิจการท่องเที่ยว แต่มีอีกสิ่งหนึ่งก็เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วคือปัญหาของธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติไม่เหมาะสมกับสภาพที่เป็นอยู่ปัจจุบัน เกิดการลดน้อยลงของจำนวนประชากรปลาในแม่น้ำโขงซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญในภูมิภาค การไหลเวียนของน้ำมีความผิดปกติ ผลกระทบของธรรมชาตินี้เป็นผลกระทบใหญ่หลวงเพราะมีผลกระทบต่อนักคนจำนวนมากในบริเวณลุ่มน้ำโขง เพราะส่วนใหญ่แล้วได้พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติตลอดสองฝั่งริมแม่น้ำเป็นหลัก เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะไม่ได้รับผลกระทบ ประเด็นในเรื่องของสภาพแวดล้อมจึงเป็นประเด็นที่น่าสนและมีข้อมูลมากพออย่างยิ่งในการนำมาเป็นเนื้อหาทางความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ และมีผลส่งต่อมาถึงการค้นหาคิลปินรวมไปถึงวิธีการที่มีแนวคิดใกล้เคียงกับเรื่องที่ได้สร้างสรรค์

สรุปหาเนื้อหา แนวคิด ของผลงาน

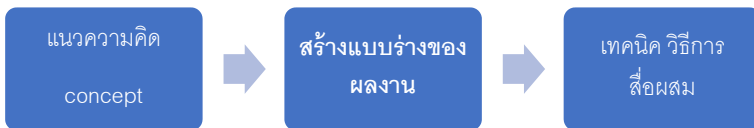
แนวความคิดการสร้างสรรค์

ผลของปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการขยายตัวในยุคโลกาภิวัตน์ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตมีด้วยกันมีอยู่สองปัจจัยอันได้แก่การกระทำของธรรมชาติและ การกระทำของมนุษย์ (สภาพปัจจุบัน 2562) ผลของการกระทำส่งผลกระทบรุนแรงไม่ทางตรงก็ทางอ้อมต่อสภาวะปัจจุบันและลูกหลานเป็นลูกโซ่ส่งผลกระทบรุนแรงต่อวิถีความเป็นอยู่ของผู้นับลุ่มแม่น้ำโขง การสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้จึงต้องการสะท้อน

ให้เห็นและตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะโลกปัจจุบันให้หันมาให้ความสำคัญและตระหนักถึงคุณค่าธรรมชาติและการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างเกิดประโยชน์สูงสุด

ภาพประกอบที่ 1 แผนภูมิประกอบชุดความคิด

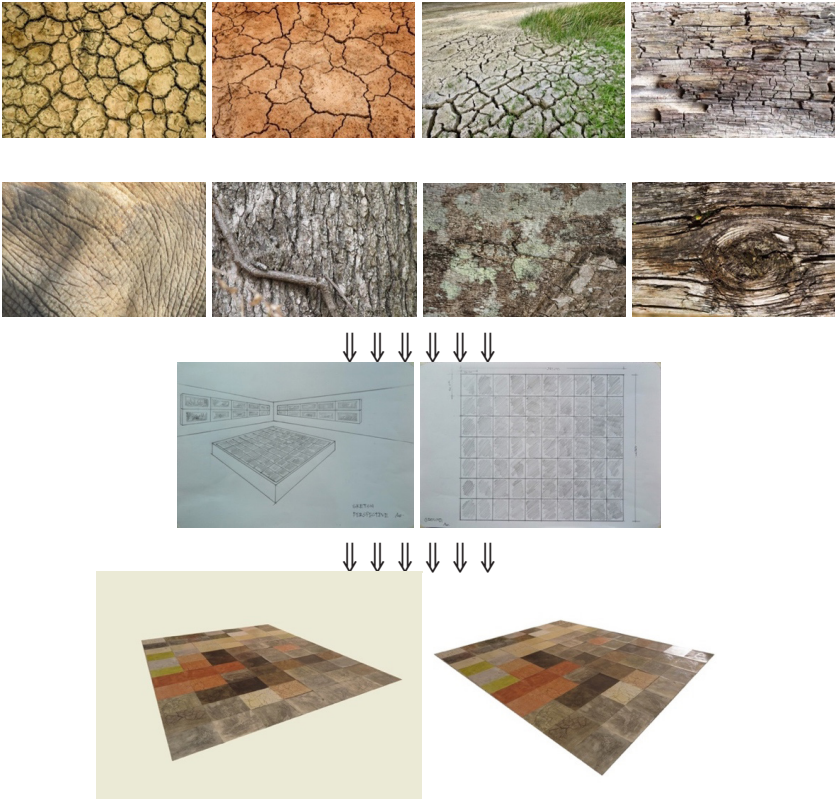

ภาพประกอบที่ 2 แผนผังสรุปขั้นตอนการสร้างสรรค์

สร้างแบบร่างของผลงาน

การสร้างภาพร่างของผลงานเริ่มต้นจากการใช้ข้อมูลภาพที่ได้บันทึกมาทำการวิเคราะห์เริ่มต้นจากภาพด้วยช่วงของเวลาและความแตกต่างกันในพื้นที่ที่ได้ศึกษา ภาพเหล่านี้อาจดูในเบื้องต้นเป็นเพียงภาพทิวทัศน์ทั่วไปธรรมดา แต่ในพื้นที่ที่ได้บันทึกนั้นค่อยๆ เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จนผู้คนบริเวณละแวกนั้นมิได้สังเกต แม้แต่น้อย การเปลี่ยนแปลงนี้สร้างความเคยชินจนทำให้หลายๆ ครั้งหลงลืมความสำคัญของทรัพยากรที่เกิดขึ้นในพื้นที่ หลังจากนั้นจึงนำพื้นผิวที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ เช่นร่องรอยของเปลือกไม้ ดิน ผิวหนังของสัตว์ ที่เกิดขึ้น

ตามธรรมชาติยากต่อการควบคุม มาเป็นร่องรอยบนผลงาน อันสะท้อนให้เห็นรู้สึกถึงความแห้งแล้งที่เกิดจากปัจจัยการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่มีความจริง

ภาพประกอบที่ 3 การสร้างแบบร่าง

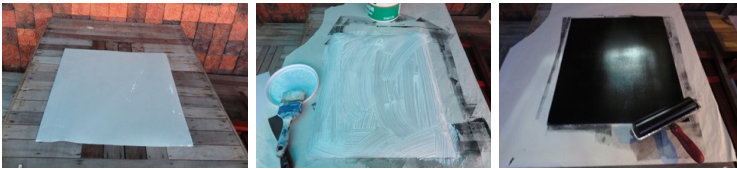
ขั้นตอนการสร้างผลงาน

- ตัดและเตรียมกระดาษเทา - ขาว ให้ได้ขนาดตามต้องการ 45 x 57 cm. ขนาดจะมีความใหญ่กว่าชิ้นงานเนื่องจากทำการเผื่อไว้เวลายึดและหัดของในขณะที่ทำพื้นผิวของผลงานและจะนำมาตัดเพื่อให้ได้ขนาดที่ต้องการในภายหลังเพื่อให้ได้ 40 x 72 cm.

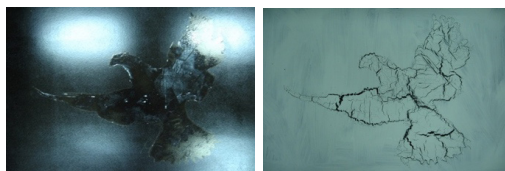
ภาพประกอบที่ 4 ขั้นตอนการสร้างผลงาน

- เตรียมพื้นผิวในการสร้างรูปทรง 3 แบบด้วยกันคือ แบบกระดาษเทา-ขาวปกติ แบบเทากระดาษเทา-ขาวที่เคลือบด้วยสีน้ำพลาสติก และแบบกระดาษเทา-ขาวที่เคลือบด้วยสีเชื่อน้ำมัน ทั้งสามแบบนี้จะให้ผิวสัมผัสของการสร้างรูปทรงที่มีความแตกต่างกันของร่องรอยที่เกิดขึ้น

ภาพประกอบที่ 5 ขั้นตอนการสร้างผลงาน

- สร้างรูปทรงด้วยการลาเท็กซ์โดยใช้พู่กันระบายลงไปบนพื้นผิวที่ได้เตรียมไว้ ความหนาและความเข้มข้นของกาวลาเท็กซ์จะเป็นตัวกำหนดพื้นผิวที่เกิดขึ้นและขนาดความหนาของตัวพื้นผิว เมื่อกาวลาเท็กซ์แห้งสนิทแล้วให้ใช้สีน้ำพลาสติกทาเคลือบลงไปบนชิ้นงาน หลังจากนั้นนำไปผึ่งให้แห้ง ร่องรอยและพื้นผิวลักษณะของการแตกจะค่อยๆ ปรากฏตามร่องรอยของกาวลาเท็กซ์ที่ได้ทำการสร้างรูปทรงทิ้งไว้

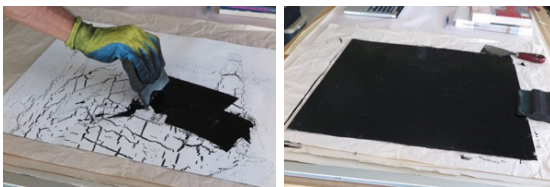
ภาพประกอบที่ 6 ขั้นตอนการสร้างผลงาน

- นำชิ้นงานที่ได้บัดเข้าแทนพิมพ์หนึ่งครั้งเพื่อใช้แรงกดในการปรับปรับ ระบายของชิ้นงาน หลังจากนั้นนำกระดาษทรายมาลูบเบาๆ บริเวณพื้นผิวที่ไม่ต้องการออกจากตัวชิ้นงาน ทำการเคลือบด้วยแลคเกอร์หรือยูรีเทนเพื่อให้พื้นผิวของผลงานมีความมันวาวไม่ดูดซับเหมาะสมในการลงน้ำหนักของหมึกพิมพ์

ภาพประกอบที่ 7 ขั้นตอนการสร้างผลงาน

- นำชิ้นงานที่ได้มาทำการลงหมึกพิมพ์สีดำด้วยการปาดโดยใช้ยางปาดสีที่มีความนุ่มของหน้ายางส่วนใหญ่จะเป็นสิริโคนอย่างดีเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายของพื้นผิวบนชิ้นงาน วิธีการปาดหมึกพิมพ์นั้นจะทำการปาดไปทั้ง 4 ด้าน บน ล่าง ซ้าย ขวา เพื่อให้หมึกพิมพ์สามารถเข้าไปอยู่ในร่องของพื้นผิวได้ทุกด้านของพื้นผิวที่ได้ทำการสร้างไว้

ภาพประกอบที่ 8 ขั้นตอนการสร้างผลงาน

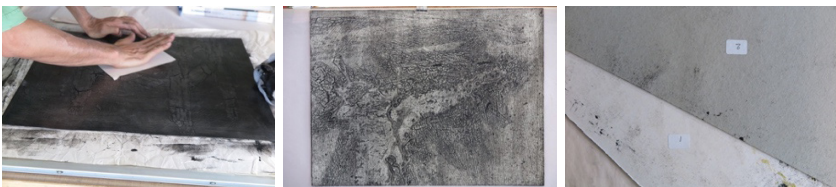
- นำกระดาษที่ไม่ใช้แล้วมาทำการซับหมึกพิมพ์ในรอบแรกออกกโดยวิธีการทาลงไปบนตัวงาน จากนั้นใช้ลูกกลิ้งทำการกลิ้งไปมาเพื่อให้กระดาษสามารถดูดซับหมึกบริเวณด้านหน้าออกไปส่วนหนึ่ง นำกระดาษออกแล้วใช้ผ้าสาหลูขมวดเป็น

ปมลูบไปบนชิ้นงานเพื่อดึงหมึกออกจากตัวงาน ขั้นตอนนี้จะค่อยๆ ดึงหมึกออกจากพื้นผิวด้านบนและจะเหลือส่วนที่เป็นร่องเท่านั้น จะสังเกตเห็นว่าผ้าสาหร่ายสามารถดึงหมึกออกมาได้เพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น แต่จะเป็นตัวช่วยในการดึงหมึกออกและประหยัดกระดาษในการเช็ดหมึกอีกทั้งยังสามารถสร้างน้ำหนักได้ในบางส่วน

ภาพประกอบที่ 9 ขั้นตอนการสร้างผลงาน

- นำกระดาษลอกลายที่มีความบางและผิวสัมผัสมีความมันวาวมาทำการเก็บรายละเอียดอีกครั้งด้วยการลูบไปเบาๆ บนหน้าชิ้นงานเพื่อให้ได้พื้นผิวและน้ำหนักตามต้องการ หลังจากนั้นทำการพิ้งให้แห้งสนิทอย่างน้อยหนึ่งสัปดาห์ ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศในขณะนั้น เมื่อชิ้นงานแห้งสนิทแล้วนำมาตัดเพื่อให้ได้ขนาดตามต้องการ 40 x 52 cm. จำนวนทั้งสิ้น 70 ชิ้น โดยระบุหมายเลขเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและติดตั้งเนื่องจากตัวชิ้นงานมีจำนวนมากถึง 70 ชิ้น

ภาพประกอบที่ 10 ขั้นตอนการสร้างผลงาน

ผลงาน

ภาพประกอบที่ 11 แร้งบันดาลใจจากแม่น้ำโขง, Inspired by the Mekong River,
ขนาด 40 x 52 ซม. จำนวน 70 ชิ้น, เทคนิค ผสม, 2019

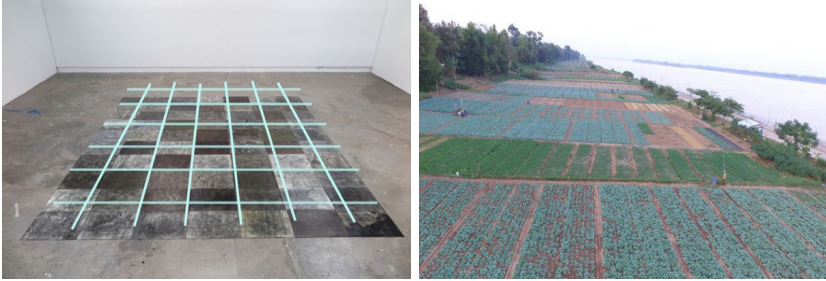
ปีที่ 13 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2564

วิเคราะห์ผลงาน

ส่วนหนึ่งในการเลือกใช้พื้นผิวของร่องรอยการแตกร้าว เนื่องมาจากมีวิธีการในการสร้างร่องรอยนี้มีความลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแม่พิมพ์ในเทคนิคทางศิลปะภาพพิมพ์ซึ่งผู้วิจัยเองก็มีพื้นฐานทางศิลปะภาพพิมพ์จึงนำมาประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสู่ตัวพื้นผิวที่เกิดขึ้นจริงมิใช่ผลของการพิมพ์ เพื่อแสดงถึงสัจจะทางร่องรอยที่เกิดขึ้น โดยใช้หลักสุนทรียศาสตร์ทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ เทคนิคการสร้างที่มาจากงานศิลปะภาพพิมพ์ ผลที่ได้เป็น 2 มิติ และติดตั้งในรูปแบบ 3 มิติ

ในสาระทางด้านองค์ประกอบทางทัศนธาตุทางศิลปะ ผู้วิจัยให้ความหมายไปที่ตัวสัจจะที่เป็นพื้นผิวของวัสดุนั้นมากกว่าการเข้าถึงสัจจะวัสดุที่คงที่ ยกตัวอย่างเช่น หินก็คือหิน เหล็กต้องขึ้นสนิม ยกตัวอย่าง เป็นต้น เพราะฉะนั้นตัวร่องรอยและพื้นผิวที่ปรากฏเป็นสถานะการณัจาลองที่เกิดขึ้นเพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงมากกว่าที่จะแสดงคุณสมบัติของวัตถุชิ้นนั้น ด้วยเหตุนี้จึงนำพามาซึ่งทัศนธาตุดังนี้

- **รูปทรง** รูปทรงที่นำมาใช้เป็นรูปทรงธรรมชาติ (Organic contours) รูปทรงของสิ่งมีชีวิตที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสภาพแวดล้อม
- **สี** สีที่เกิดขึ้นในผลงานมีลักษณะเป็น ขาว เทา ดำ เพื่อสะท้อนถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในพื้นที่
- **น้ำหนัก** น้ำหนักของผลงานเกิดจากร่องรอยพื้นผิวของผลงานที่ทำการเคลือบด้วยหมึกพิมพ์สีดำลงไปในเรื่องลึก ความหนาของหน้าชั้นของผลงานจะเป็นตัวบอกถึงค่าน้ำหนักและมิติที่เกิดขึ้น
- **พื้นผิว** พื้นผิวของผลงานมีลักษณะเหมือนพื้นผิวของดิน หิน เปลือกไม้ ผนังสัตว์ อันเป็นร่องรอยที่เกิดขึ้นในธรรมชาติอันส่งผลมาจากกาลเวลาและสัจจะของชีวิต

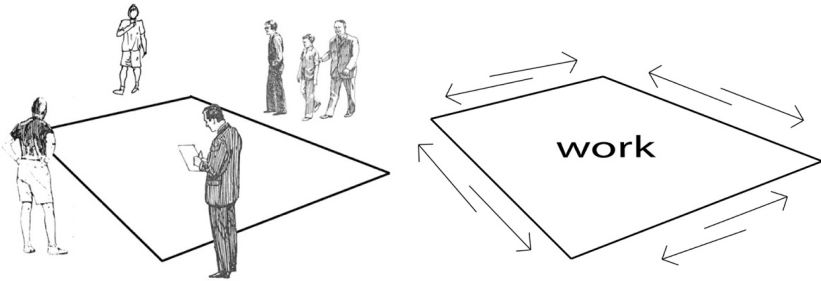

ภาพประกอบที่ 12 ที่มาของรูปทรง

ภาพประกอบที่ 13 ภาพแสดงองค์ประกอบที่เกิดขึ้นบนผลงาน

ชิ้นงานขนาด 40 x 52 cm. จำนวนทั้งสิ้น 70 ชิ้น ในพื้นผิวของ Organic contours ถูกนำมาจัดวางเรียงต่อกัน โดยได้แรงบันดาลใจจากพื้นที่ทางเกษตรกรรมทางการเกษตรริมแม่น้ำโขงที่มีการทำอย่างแพร่หลายเนื่องจากดินมีความสมบูรณ์มากของตะกอนจากแม่น้ำ ความสวยงามในด้านรูปทรงนี้มีความเป็นระเบียบ จัดเรียงต่อกันได้อย่างเป็นธรรมชาติและธรรมสามัญตามวิถีชนบท ซึ่งวิธีเช่นนี้เราสามารถพบเห็นได้ทั่วไปตลอดริมแม่น้ำโขงในช่วงของหน้าแล้ง

ภาพประกอบที่ 14 แสดงการชมผลงาน

องค์ประกอบในการดูผลงานมีลักษณะเด่นได้รอบของตัวผลงาน สามารถเดินไปทั้งด้านซ้ายและด้านขวา เพื่อให้เกิดการพิจารณาจากตัวผลงานได้ในหลายมิติ ทิศทางรูปแบบลักษณะเช่นนี้ถูกนำมาใช้ในการสร้างมิติรับชมผลงานของผู้ชม อีกทั้งยังสร้างประสบการณ์การรับชมในมิติที่เป็นระนาบแบบ 2 มิติ และ 3 มิติ ที่กินพื้นที่ในอากาศรวมถึงเปลี่ยนการรับรู้ประสบการณ์ในกระบวนการทางศิลปะภาพพิมพ์

บทสรุป

การทำงานวิจัยสร้างสรรค์ในครั้งนี้เป็นการใช้ข้อมูลทางพื้นที่ในการสร้างสรรค์ กำหนดลุ่มแม่น้ำโขงบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยอันประกอบไปด้วยทั้งสิ้น 7 จังหวัด ได้แก่ จ.เลย จ.หนองคาย จ.บึงกาฬ จ.นครพนม จ.อุบลราชธานี จ.มุกดาหารและ จ.อำนาจเจริญ ปัญหาแม่น้ำโขงและการใช้ประโยชน์มีการกล่าวถึงมาเป็นเวลานานเป็นแม่น้ำนานาชาติที่มีประวัติศาสตร์มายาวนานตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน แม้ว่าพื้นที่ที่ได้ทำการศึกษาจะมีบริเวณน้อยเมื่อเทียบกับบริเวณที่แม่น้ำทั้งสายไหลผ่าน แต่ก็มีการประชากรและประชาชนรวมถึงสรรพสัตว์น้อยใหญ่ที่อาศัยพึ่งพิงและใช้ประโยชน์จากแม่น้ำสายนี้ก็เป็นจำนวนมาก ปัจจุบันสภาพโดยทั่วไปได้ปรับเปลี่ยนเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมายตลอดเส้นทาง มีโรงแรมที่พักคอยต้อนรับนักท่องเที่ยวตลอดเส้นทาง เมื่อมีผลทางบวกย่อมมีผลทางลบควบคู่ไปเสมอเป็นธรรมชาติของความเที่ยงแท้ทางสัจธรรม ในอีกด้านหนึ่งผลกระทบเชิงนิเวศน์ค่อย

ปรากฏชัดขึ้น ปัญหาทางเชิงคุณภาพและกายภาพมีให้พบเห็นตลอดริมฝั่งตลอดแนวพื้นที่ มีการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำต่ำสุดในช่วงฤดูแล้ง แต่ปริมาณน้ำในลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่างช่วงฤดูน้ำหลากมีปริมาณลดลง อีกทั้งยังมีปัญหาการลดลงของตะกอนดินในแม่น้ำโขง ปัญหาการลดลงของพื้นที่ชุ่มน้ำ รวมทั้งจำนวนสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในระบบนิเวศของแม่น้ำโขง สาเหตุมาจากฤดูฝนที่มาช้ากว่าปกติโดยเฉพาะในแม่น้ำโขงตอนบน รวมทั้งการกักน้ำบางช่วงของประเทศจีน ปัจจุบันแม่น้ำโขงอาจจะไม่มีฤดูน้ำหลากหรือฤดูแล้งแล้ว มันอาจจะมีปัจจัยจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้ฤดูฝนฤดูแล้งปั่นป่วน แน่นอนว่าในอนาคตอันใกล้นี้ประชากรที่อาศัยอยู่ริมฝั่งต้องมีการปรับตัวเองเพื่อให้เหมาะสมกับสิ่งที่จะตามมา ปัจจุบันทั้งสื่อมวลชนและภาครัฐเริ่มหันมาให้ความสนใจในประเด็นที่เกิดขึ้นกับการใช้ประโยชน์ร่วมกันในลุ่มน้ำโขง การเคลื่อนที่และการไหลผ่านของสายน้ำต่างที่จะนำพาซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เล็กละน้อยสร้างก่อเป็นชนบและค่านิยมใหม่ในพื้นที่ การสร้างสรรค์ครั้งนี้ได้มีเจตนาในการต่อต้านหรือคัดค้านแนวคิดของการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ แต่ต้องการให้ผู้คนเห็นและตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพที่เกิดขึ้นในพื้นที่รวมไปถึงประชาชนโดยทั่วไปให้ตระหนักและวางแผนต่อทรัพยากรที่ตนเองมีอยู่ เห็นถึงความสำคัญของการดำรงอยู่ซึ่งเป็นความหมายในเชิงคุณภาพชีวิตอันส่งผลในแง่ของจิตสำนึกที่มีต่อพื้นที่ถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติ เพราะแน่นอนว่าในอนาคตเราอาจจะไม่มีห้องเรียนที่เป็นระบบเชิงนิเวศอีกต่อไป แต่ก็มิได้หมายถึงเราจะละเลยความเป็นส่วนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์โดยรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อม

ในส่วนการทำงานแบ่งออกเป็น 2 ส่วนด้วยกัน ส่วนแรกคือการหาข้อมูลและลงพื้นที่ ตลอดเส้นทางส่วนใหญ่ประกอบไปด้วยประชาชนที่อาศัยอยู่อาศัยตลอดเส้นทางมีทั้งคนในพื้นที่และคนนอกพื้นที่ที่เข้ามาทำธุรกิจค้าขาย วิถีชีวิตของผู้คนยังดำเนินต่อไปภายใต้กรอบทุนนิยมและความต้องการทางด้านทรัพยากรที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนที่ 2 เป็นการสร้างสรรค์ผลงาน ในกระบวนการนี้คือการนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อให้เกิดผลของเทคนิคที่จะสร้างมาประกอบขึ้นบน

ผลงาน การตั้งสมมุติฐานในขั้นแรกค่อนข้างมีความเป็นนามธรรมสูงมากต่อการนำเสนอผลงาน การนำเสนอลักษณะพื้นผิวของดินแตกมาใช้นี้จึงมีความหมายเป็นอย่างมาก เพื่อสร้างความหมายในส่วนองวิธีการ ทั้งนี้ทั้งนั้นผู้วิจัยหวังว่าการสร้างสรรค์ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้คนโดยวงกว้างในการสร้างสรรค์ทางศิลปะและการเรียนการสอนทางศิลปะที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านที่เป็นกายภาพโดยตรงคือการนำไปใช้และทางอ้อมโดยเกิดขึ้นกับความรู้สึนึกคิดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนสัตว์ป่าโลกสากล ประเทศไทย. [ม.ป.ป.]. **ข้อมูลทั่วไปของแม่น้ำโขง**. ค้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2563, จาก http://www.wwf.or.th/what_we_do/wetlands_and_production_landscape/mekongriver/
- โกสุมภ์ สายจันทร์. (2556). **อนุภาคลุ่มแม่น้ำโขงในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ**. เชียงใหม่ : สำนักวิชาการระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เจมชาติ. (2545). **ลุ่มแม่น้ำโขง**. กรุงเทพฯ : นานามีบุ๊คพับลิเคชั่นส์.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2547). **ศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : ศรีปัญญา.
- ชลุด นิมเสมอ. (2542). **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ. (2547). **แม่น้ำแห่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรม**. เชียงใหม่ : เครือข่ายแม่น้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการแม่น้ำและชุมชน.
- ทีปกร. (2552). **ศิลปะเพื่อชีวิต**. กรุงเทพฯ : แม่คำผาง.
- พรพิมล ตรีโชติ และคณะ. (2548). **แม่น้ำโขง สายเลือดของอนุภูมิภาค**. กรุงเทพฯ : สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ ธีรศาศวัต. (2552). **จักรวรรดินิยม เหนือแม่น้ำโขง**. กรุงเทพฯ : มติชน.